

Dosarul nr. 2ra-1025/21

Prima instanță, Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud: S. Vasilache)

Instanța de apel, Curtea de Apel Chișinău (jud: V. Sîrbu, V. Buhnaci, V. Mihaila)

ÎN C H E I E R E

08 decembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Nadejda Toma
Liliana Catan
Aliona Miron

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de Oleg Bahmacenco, reprezentat de avocatul Iuri Sorochin, și Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Oleg Bahmacenco împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului moral cauzat prin această încălcare și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 22 aprilie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, a fost admis apelul declarat de Oleg Bahmacenco, reprezentat de avocatul Iuri Sorochin, și s-a modificat hotărârea din 04 august 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în partea încasării prejudiciului moral, prin majorarea sumei prejudiciului moral,

c o n s t a t ă :

La 18 mai 2020 Oleg Bahmacenco a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului moral cauzat prin această încălcare și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că la 18 iulie 2014 a depus la Judecătoria Chișinău, sediul Centru cerere de chemare în judecată împotriva SRL „Galsam-Service” în proces de insolvență și Alexandr Damian cu privire la recunoașterea valabilității contractului de investiții în construcție, recunoașterea dreptului de proprietate, declararea nulității contractului de vânzare-cumpărare, încasarea penalității de întârziere pentru încălcarea termenului de dare în exploatare a imobilului, compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 18 august 2015 a Judecătoriei Centru mun. Chișinău, a fost respinsă integral acțiunea depusă de către el ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia din 18 februarie 2016 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul său, a fost casată hotărârea din 18 august 2015 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, cu remiterea

cauzei spre rejudecare în prima instanță, conform competenței jurisdicționale la Judecătoria Ciocana, mun. Chișinău.

Prin hotărârea din 21 iunie 2016 a Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău, a fost respinsă integral acțiunea depusă de către el împotriva SRL „Galsam-Service” în proces de insolabilitate și Alexandr Damian cu privire la recunoașterea valabilității contractului de investiții în construcție, recunoașterea dreptului de proprietate, declararea nulității contractului de vânzare-cumpărare, încasarea penalității de întârziere pentru încălcarea termenului de dare în exploatare a imobilului, compensarea cheltuielilor de judecată, ca neîntemeiată.

Prin decizia din 17 ianuarie 2016 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul și menținută hotărârea din 21 iunie 2016 a Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău.

Prin decizia din 27 iunie 2018 a Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul său, casată decizia din 17 ianuarie 2016 a Curții de Apel Chișinău, cu restituirea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Prin decizia din 23 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul său și menținută hotărârea din 21 iunie 2016 a Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău.

Prin decizia din 20 noiembrie 2019 a Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul declarat de către el, casată decizia din 23 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău, cu remiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Prin decizia din 11 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat, s-a casat hotărârea din 21 iunie 2016 a Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău, și s-a pronunțat o hotărâre nouă de admitere parțială a acțiunii. A fost recunoscut valabil contractul nr.XXXXX de investiții în construcție din 12 iulie 2011 a apartamentului nr.XXXXX, amplasat pe adresa: XXXXX, al complexului locativ la prețul de 21 488 de Euro, stabilit de părți prin contractul de investiții din 12 iulie 2011 nr.XXXXX cu Anexa nr.1 dintre SRL „Galsam-Service” și Bahmacenco Oleg, achitat prin ordinul de încasare nr.XXXXX din 22 iulie 2011 în sumă de 317 435 de lei, ce constituie 90% din valoarea totală, cu termenul de dare în exploatare - aprilie 2012. S-a declarat nul contractul de vânzare-cumpărare nr.XXXXX din 24 decembrie 2013 încheiat între SRL „Galsam-Service” și Damian Alexandru. S-a obligat SRL „Galsam-Service” să înlăture neajunsurile la apartamentul nr.XXXXX, amplasat pe adresa XXXXX al complexului locativ la prețul de 21488 de Euro, stabilit de părți pe contractul de investiții din 12 iulie 2011 nr.XXXXX cu Anexa nr.1 dintre SRL „Galsam-Service” și Oleg Bahmacenco.

Reclamantul a susținut că instanța de judecată a târăganat examinarea dosarului 6 (șase ani), dintre care dosarul s-a aflat de două ori în prima instanță, de patru ori la Curtea de Apel Chișinău și de două ori la Curtea Supremă de Justiție, mai mult decât prevede legislația în vigoare.

Până la momentul adresării cauza civilă nominalizată se afla în procedura instanțelor de judecată naționale, fapt inadmisibil pentru astfel de categorii de dosare.

Mai mult ca atât, de trei ori instanțele de judecată ierarhic superioare au restituit spre rejudecare cauza în care se pretinde încălcarea, fapt ce denotă că anume din culpa instanțelor de judecată ierarhic inferioare acest dosar nu a fost finalizat.

Pe lângă acestea, prin faptul rejudecării cauzei deja se constată că tergiversarea examinării acesteia se datorează instanțelor de judecată naționale.

Conform art.2 alin.(1) și (3) din Legea nr.87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă. Prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară indiferent de vinovăția instanței de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărârilor judecătorești sau a instituției de stat debitoare.

Potrivit art.3 alin.(2) din aceeași Lege, în cauzele în care se pretinde încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, cererea de chemare în judecată poate fi depusă în cadrul examinării cauzei în fond sau în decursul a 6 luni de la intrarea în vigoare a ordonanței procurorului de încetare a urmăririi penale sau de scoatere de sub urmărire penală ori a actului judecătoresc de dispoziție.

Totodată, din dispozițiile art.4 alin.(1) din Legea nr.87 din 21 aprilie 2011, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiției, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare și suportarea costurilor și cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului.

În contextul enunțat, Oleg Bahmacenco a solicitat constatarea încălcării dreptului lui la judecare în termen rezonabil a cauzei civile, la acțiunea lui împotriva SRL „Galsam-Service” în proces de insolvență și Alexandr Damian cu privire la recunoașterea valabilității contractului de investiții în construcție, recunoașterea dreptului de proprietate, declararea nulității contractului de vânzare-cumpărare, încasarea penalității de întârziere pentru încălcarea termenului de dare în exploatare a imobilului, compensarea cheltuielilor de judecată, încasarea sumei de 500 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin această încălcare și compensarea cheltuielilor de judecată în mărime de 10 088 de lei.

Prin hotărârea din 04 august 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru acțiunea depusă de Oleg Bahmacenco a fost parțial admisă.

S-a constatat încălcarea dreptului lui Oleg Bahmacenco la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile și s-a încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Oleg Bahmacenco suma de 25 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin încălcarea dreptului lui Oleg Bahmacenco la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile. S-a încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Oleg Bahmacenco suma de 5 000 de lei cheltuieli de asistență juridică. În rest acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță a motivat soluția prin faptul că procedura judiciară în cauza civilă, la acțiunea depusă de Oleg Bahmacenco împotriva SRL „Galsam-Service” în proces de insolvență și Alexandr Damian cu privire la recunoașterea valabilității contractului de investiții în construcție, recunoașterea dreptului de proprietate, declararea nulității contractului de vânzare-cumpărare, încasarea penalității de

întârziere pentru încălcarea termenului de dare în exploatare a imobilului, compensarea cheltuielilor de judecată, a durat 6 ani de zile, și a inclus perioada de la depunerea cererii de chemare în judecată 18 iulie 2014 - până la soluția irevocabilă emisă de către instanța de recurs 15 iulie 2020.

Prima instanță a notat că în pofida faptului că la examinarea cauzei instanțele au avut tendința de a stabili ședințele de judecată în termeni proximi, neasigurarea corespunzătoare a dreptului de a fi auzit și neasigurarea tuturor condițiilor în cadrul examinării cauzei, au dus la o rejudecare a cauzei în prima instanță și alte două rejudecări cauzei în instanța de apel, or, având în vedere interesul reclamantului, care caută să-și apere dreptul de proprietate în privința imobilului, este evident interesul major la examinarea cauzelor în termeni restrânși.

Prima instanță a reținut că mai multe ședințe de judecată au fost amânate pe motiv de lipsă a confirmării de citare a părții, or, anume instanței de judecată respective îi revenea obligația de a remite citația.

În sensul enunțat, prima instanță a conchis că se atestă temeuri de constatare ca fiind încălcat dreptul lui Oleg Bahmacenco la judecare în termen rezonabil a cauzei.

Totodată, având în vedere perioada în care a fost examinată cauza, și ținând cont de interesul reclamantului și miza în respectivul proces, precum și motivele care au dus la tergiversarea examinării cauzei, prima instanță a considerat că urmează a fi compensat și prejudiciul moral, evaluat de instanță în sumă de 25 000 de lei.

De asemenea, în condițiile în care reclamantul a beneficiat de asistența unui avocat, prin prisma art.94, 96 din Codul de procedură civilă, prima instanță a constatat dreptul reclamantului de ai fi compensate cheltuielile judiciare.

Subsidiar, în raport cu acțiunile întreprinse, complexitatea cauzei și rezonabilitatea cuantumului cheltuielilor de asistență juridică, prima instanță a considerat oportun încasarea din contul pârâtului sumei de 5 000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, or, suma solicitată de 10 000 de lei nu este argumentată și nu poate fi considerată corespunzătoare acțiunilor întreprinse.

În rest, cât privește prejudiciul moral solicitat în mărime totală de 500 000 de lei, instanța de judecată o apreciază ca fiind exagerată, or, dincolo de încălcarea termenului la examinarea cauzei, este de remarcat că interesul/miza reclamantului în respectivul proces a avut de câștigat, iar acesta a fost restabilit în drepturi și și-a atins intenția de a beneficia de bunul în care a investit.

Referitor la cheltuielile judiciare, suportate cu autentificarea actului la biroul notarial, instanța le respinge ca neîntemeiate, or, nu se confirmă că autentificarea respectivă a fost anume pentru examinarea cauzei date, fiind prezentată copia actului autentificat notarial cu certificarea acesteia de către avocat.

La 05 august 2020 Ministerul Justiției a depus cerere de apel nemotivată împotriva hotărârii primei instanțe, iar la 16 octombrie 2020 a prezentat partea motivată a apelului, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii din 04 august 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu emiterea unei hotărâri noi de respingere integrală a acțiunii.

La 10 august 2020 Oleg Bahmacenco, reprezentat de avocatul Iuri Sorochin, a depus apel împotriva hotărârii primei instanțe, iar la 14 septembrie 2020 a fost prezentată partea motivată a apelului, solicitând admiterea acestuia, casarea parțială a hotărârii din 04 august 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în partea încasării sumelor bănești, cu emiterea în această parte a unei hotărâri noi de admitere integrală a acțiunii.

Prin decizia din 22 aprilie 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă cererea de apel depusă de Ministerul Justiției. A fost admisă cererea de apel depusă de Oleg Bahmacenco, reprezentat de avocatul Iuri Sorochin. A fost modificată hotărârea din 04 august 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, prin majorarea sumei prejudiciului moral de la 25 000 de lei până la 50 000 de lei. În rest hotărârea primei instanțe a fost menținută.

Instanța de apel în motivarea soluției a constatat că deși la soluționarea cauzei au fost stabilite pe deplin circumstanțele, care au importanță pentru judecarea cauzei în fond, totuși concluzia primei instanțe în partea încasării prejudiciului moral în sumă de 25 000 de lei, cauzat prin încălcarea dreptului lui Oleg Bahmacenco la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile, este neîntemeiată.

A reținut că aprecierea cuantumului prejudiciului moral se face în raport cu următoarele criterii: comportamentul părților, miza pentru reclamant, durata neexecutării, totodată, luându-se obligatoriu în considerare și principiul general al echității, iar suma apreciată să nu fie vădit disproporțională cu sumele acordate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

Instanța de apel a considerat că cuantumul prejudiciului moral pretins de către Oleg Bahmacenco în sumă de 500 000 de lei este vădit disproporțional și excesiv în raport cu criteriile stabilite la caz, iar suma acordată de prima instanță cu titlu de prejudiciu moral în mărime de 25 000 de lei este una diminuată, în coraport cu practica stabilită pe cazuri similare.

Mai mult, obiectul litigiului în care s-a încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei constituie repararea prejudiciului cauzat în rezultatul încălcării dreptului lui Oleg Bahmacenco la examinarea cauzei în termen rezonabil și anume, pe o perioadă de 6 ani.

Instanța de apel a notat că unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire.

Luând în considerare principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, suferințele morale cauzate, starea de stres și frustrare cauzate lui Oleg Bahmacenco, instanța de apel a considerat că în cauză sunt motive de a majora cuantumul prejudiciului moral stabilit de prima instanță în beneficiul reclamantului de la 25 000 de lei până la 50 000 de lei, sumă care, în opinia instanței de apel, poate fi considerată ca o compensare ce ar aduce o satisfacție echitabilă persoanei vătămate, la caz, lui Oleg Bahmacenco, și este una corelativă cu practica judiciară pe cazuri analogice.

La 26 aprilie 2021, prin intermediul oficiului poștal, Oleg Bahmacenco, reprezentat de avocatul Iuri Sorochin, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea parțială a deciziei din 22 aprilie 2021 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 04 august 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în partea încasării sumelor bănești, cu emiterea în această parte a unei decizii noi de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului Oleg Bahmacenco, reprezentat de avocatul Iuri Sorochin, a invocat ilegalitatea și netemeinicia deciziei instanței de apel, declarând că Curtea de Apel Chișinău a examinat superficial prezenta speță, apreciind arbitrar probele administrate, cu interpretarea și aplicarea eronată a normelor de drept material.

Instanța de apel nu a ținut cont de faptul că Ministerul Justiției nu a dovedit, cât și nu a probat că din cauza lui s-a tergiversat examinarea cauzei în care se pretinde încălcarea, or,

din vina proastei administrări a instanțelor judecătorești, cauza a fost examinată superficial, iar el timp de 6 ani a fost permanent în suspans, prin ce a suportat suferințe psihice, deoarece nu și-a putut întemeia o familie din cauza lipsei locuinței.

Consideră recurentul că instanța de apel urma să admită integral acțiunea sa, or, încălcarea pretinsă nu poate fi imputată lui. Mai mult ca atât, CEDO a notat că întoarcerea la reexaminare a cauzei și tergiversarea examinării acesteia este omisiunea instanței de judecată, iar această abatere nu poate fi pusă pe seama unei părți, având în vedere faptul că instanța este obligată să verifice motivele de drept și de procedură.

În conformitate cu art.434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia la 22 aprilie 2021.

Din actele cauzei rezultă că decizia motivată a instanței de apel a fost expediată în adresa lui Oleg Bahmacenco și avocatului Iuri Sorochin, prin intermediul oficiului poștal și poștei electronice, la 21 mai 2021 (f.d. 38-39, vol. II).

Astfel, recursul declarat la 26 aprilie 2021 este în termen.

La 27 mai 2021 în adresa Ministerului Justiției a fost expediată copia recursului declarat de Oleg Bahmacenco, reprezentat de avocatul Iuri Sorochin, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, însă intimatul nu și-a valorificat acest drept procedural (f.d.48, vol. II).

La 08 octombrie 2021 Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei din 22 aprilie 2021 a Curții de Apel Chișinău și hotărârii din 04 august 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu emiterea unei hotărâri noi de respingere integrală a acțiunii ca neîntemeiată (f.d. 88, vol. II).

În motivarea recursului Ministerul Justiției a invocat ilegalitatea și netemeinicia deciziei instanței de apel, declarând că Curtea de Apel Chișinău a examinat superficial prezenta speță, apreciind arbitrar probele administrate, cu interpretarea și aplicarea eronată a normelor de drept material.

A indicat recurentul că instanța de apel eronat a apreciat calcularea termenului rezonabil, deoarece caracterul rezonabil al duratei unei proceduri se apreciază în funcție de circumstanțele cauzei, care impun o evaluare globală. Chiar dacă etapele procedurii se derulează într-un ritm acceptabil, durata totală a procedurii ar putea depăși un termen rezonabil.

Mai mult ca atât, art.6 din CEDO prevede celeritatea procedurilor judiciare, dar consacră, totodată și principiul mai general al unei bune administrări a justiției. Trebuie să găsească un echilibru just între diferitele aspecte ale acestei cerințe fundamentale (cauza *Boddaert vs Belgia*).

Pentru a examina dacă durata unei proceduri penale a fost rezonabilă, Curtea ia în considerare în special complexitatea cauzei, comportamentul reclamantului și pe cel al autorităților administrative și judiciare competente (*Köning vs Germania*; *Neumeister vs Austria*; *Ringeisen vs Austria*; *Pelissier și Sassi vs Franța*; *Pedersen și Baadsgaard vs Danemarca*).

Din raportul privind modul de respectare a termenului rezonabil la examinarea cauzei în care se pretinde încălcarea rezultă că din totalul de 20 de ședințe de judecată, la 4 a lipsit Oleg Bahmacenco, la 2 ședințe de judecată reprezentantul pârâtului a solicitat amânarea

cauzei din diferite motive, alte 2 ședințe de judecată au fost amânate pentru a examina posibila tranzacție de împăcare. De asemenea, au fost depuse 3 cereri de asigurare a acțiunii și una de concretizare a acțiunii de către reclamant, exercitarea de fiecare dată a căilor de atac, succesiunea în drepturi.

Reieșind din prevederile art.61 alin.(1) din Codul de procedură civilă, părțile sunt obligate să se folosească cu bună credință de drepturile lor procedurale, or, principiul bunei credințe în folosirea drepturilor sale este aplicabil și în raport cu reprezentanții acestora.

Mai mult, dispozițiile art.2 alin.(2) din Legea din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, cert stipulează că, repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului.

Totodată, art.6 din CEDO nu impune reclamantului o cooperare activă cu autoritățile judiciare. Nu i se poate reproșa acestuia că s-a folosit pe deplin de căile de atac oferite de dreptul intern. Cu toate acestea, comportamentul său constituie un fapt obiectiv, neimputabil statului pârât, care trebuie luat în considerare pentru a clarifica aspectul dacă procedura a depășit sau nu termenul rezonabil, cum ar fi utilizarea sistematică a recuzărilor, de natură să amâne procedura, de a amâna instrumentarea cauzei, de a se ascunde, încercând să se sustragă justiției etc.

Ceea ce ține de pretenția privind constatarea încălcării dreptului la judecarea cauzei în termen rezonabil, recurentul consideră ca acesta este nejustificată în condițiile în care nu sunt temeuri de a se invoca tergiversarea examinării cauzei exclusiv din vina autorităților statului (instanța de judecată).

Pe lângă acestea, instanța nu ar trebui sub pretextul respectării termenelor rezonabile în cadrul procesului de judecată să refuze în cercetarea probelor necesare pentru o completă și corectă soluționare a cauzei, care pe cale de consecință ar încălca principiul egalității armelor. Or, însăși respectarea întocmai a procedurii din partea instanțelor de judecată naționale, cu asigurarea respectării drepturilor participanților la proces, nu poate fi privită drept „tergiversare a examinării cauzei”, motiv din care nu pot fi reținute argumentele reclamantului în acest sens.

La fel, remiterea cauzei după competență pentru examinarea cererilor lui Oleg Bahmacenco și redistribuirea acestora, aflarea judecătorului în concediu (de boală, anual de odihnă, de maternitate) nu constituie teme de a constatat încălcarea art.6 din CEDO.

Curtea ia în considerare numai tergiversările care pot fi imputate autorităților. Întârzierile generale, cauzate ocazional de volumul de lucru al instanțelor pot fi acceptabile atât timp, cât nu sunt prelungite și în cazul în care autoritățile i-au măsuri rezonabile pentru a acorda prioritate în cazurile urgente și importante.

În cele din urmă, niciuna din părți în cauza în care se pretinde încălcarea nu s-au folosit de dreptul său procedural și nu au depus cerere de accelerare a examinării cauzei și nici nu s-a invocat pericolul de încălcare a termenului rezonabil de soluționare a litigiului în conformitate cu art.192 alin.(1¹) din Codul de procedură civilă.

Cu privire la aprecierea prejudiciului moral, recurentul a menționat că instanța de apel a admis încasarea unui prejudiciu de-a dreptul exorbitant, or, pe durata procedurilor sumele

acordate cu titlu de prejudiciu moral sunt mai mici comparativ cu cazurile de neexecutare a hotărârii judecătorești sau tragerii ilegale la răspundere penală (aflarea persoanei în arest).

Conform practicii judecătorești în materia duratei nerezonabile a procedurilor judiciare, sumele acordate cu titlu de prejudiciu moral variază între 1 000 de Euro și 2 500 de Euro, pentru 5 sau 10 ani. Cea mai mică sumă s-a acordat în mărime de 600 de Euro în dosarul Deservire SRL pentru 6 ani și cea mai mare în dosarul Cravcenco de 3000 de Euro pentru 10 ani de examinare a unui litigiu de muncă.

De asemenea, recurentul a notat că pentru aflarea persoanei în arest sau condamnare se acordă prejudicii morale mai mici, însă este inexplicabil și ilegal în situația din speță acordarea de către instanța de apel a prejudiciului în sumă de 50 000 de lei lui Bahmacenco Oleg pentru durata nerezonabilă a procedurilor judiciare.

La stabilirea compensației pentru prejudiciul moral, instanța de judecată trebuie să țină cont de comportamentul părților, importanța procesului pentru reclamant, precum și de durata neexecutării hotărârii judecătorești, fiind apreciat ce a pierdut persoana pe plan fizic, psihic, social, profesional și familial atât la moment, cât și pentru viitor. Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate.

Astfel, instanța de judecată are ca sarcină exclusivă de a analiza dacă măsurile adoptate de autoritățile naționale au fost adecvate și suficiente.

La 03 noiembrie 2021, prin intermediul oficiului poștal și poștei electronice, în adresa lui Oleg Bahmacenco și avocatului Iuri Sorochin a fost expediată copia recursului declarat de Ministerul Justiției, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței (f.d. 131-132, vol. II).

Examinând temeiurile recursurilor, în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că acestea sunt inadmisibile, din următoarele motive.

Referitor la recursul declarat de Oleg Bahmacenco, reprezentat de avocatul Iuri Sorochin, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

În conformitate cu art.432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;

c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;

d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;

e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;

f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin.(3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

În conformitate cu art. 433 lit.a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2),(3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Oleg Bahmacenco, reprezentat de avocatul Iuri Sorochin, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Prin urmare, argumentele invocate în recurs nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat asupra deciziilor instanțelor de apel are caracter nedevalidativ și controlul judiciar se circumscrie doar asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se în exclusivitate doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art.432 alin.(2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție notează că potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Rebai și alții contra Franței, nr. 26561/1995 din 25 februarie 1995), pe când în recursul depus de Oleg Bahmacenco, reprezentat de avocatul Iuri Sorochin, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Privitor la recursul declarat de Ministerul Justiției completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

În conformitate cu art.433 lit.b) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care, recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art.434.

În conformitate cu art.434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Potrivit art.100 alin.(1) și (1¹) din Codul de procedură civilă, cererea de chemare în judecată și actele de procedură se comunică participanților la proces și persoanelor interesate, contra semnătură, prin intermediul persoanei împuternicite, prin poștă, cu scrisoare recomandată și cu aviz de primire, prin intermediul biroului executorului judecătoresc, la adresa electronică indicată în cererea de chemare în judecată sau înregistrată prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, sau prin alte mijloace care să asigure transmiterea textului cuprins în act și confirmarea primirii lui, precum și prin delegație judiciară. Cererea de chemare în judecată și actele de procedură ale instanței de judecată se comunică autorităților publice, persoanelor juridice de drept privat și avocaților prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, la care acestea sunt conectați prin adresa electronică indicată în cererea de chemare în judecată, în mandatul de avocat, în alte acte ce atestă utilizarea poștei electronice.

Materialele cauzei denotă cu certitudine faptul că la 22 aprilie 2021 Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată cu recurs.

La 21 mai 2021 Curtea de Apel Chișinău a expedit decizia integrală din 22 aprilie 2021 la adresa electronică a Ministerului Justiției: secretariat@justice.gov.md, indicată în cererea de chemare în judecată și cea de apel, depuse de Bahmacenco Oleg, (care de altfel se regăsește și în antetul cererii de recurs depuse de Ministerul Justiției), cât și la adresa electronică a reprezentantului Ministerului Justiției, Constantin Cachița: XXXXXX (f.d. 39, vol. I).

Respectiv, termenul de 2 luni de declarare a recursului a început să curgă din data de 22 mai 2021, ziua imediat următoare datei comunicării deciziei instanței de apel, și a expirat la 22 iulie 2021 (joi).

Cu toate acestea, la 08 octombrie 2021, peste aproximativ 4 luni, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel (f.d.88).

La caz, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată că recursul declarat de către Ministerul Justiției a fost depus cu omiterea termenului prevăzut la art.434 din Codul de procedură civilă, care este unul de decădere și nesusceptibil restabilirii, ceea ce condiționează ca acesta să fie considerat ca fiind inadmisibil. Or, Ministerul Justiției a neglijat obligația de a-și exercita în termenul legal dreptul de atac cu recurs a deciziei din 22 aprilie 2021 a Curții de Apel Chișinău.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție apreciază cu certitudine că contestarea actului judecătoresc cu depășirea termenului legal menționat demonstrează atitudinea neglijentă a recurentului față de drepturile procedurale conferite de legislația națională.

Aici se rețin dispozițiile art.61 alin.(1) din Codul de procedură civilă, care cert stipulează că părțile sunt obligate să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale.

Se reiterează că o astfel de soluție este compatibilă cu respectarea standardelor inserate în Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților

Fundamentale, având în vedere că prelungirea nejustificată, chiar și cu o singură zi, a termenului pentru exercitarea recursului ar împiedica rămânerea irevocabilă, ca urmare a expirării termenului de atac, a hotărârii judecătorești emise în instanțele de fond și ar leza, în acest mod, principiul securității raporturilor juridice.

În susținerea opiniei enunțate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție invocă și hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în speța Ponomaryov contra Ucrainei din 03 aprilie 2008, definitivă din 29 septembrie 2008, unde se notează că, deși în speță nu era vorba despre desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe nou descoperite, ci de redeschiderea unui proces prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac, totuși, reînnoirea acestui termen pentru motive neconvingătoare, reprezintă o soluție care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac.

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursurile declarate de Oleg Bahmacenco, reprezentat de avocatul Iuri Sorochin, și Ministerul Justiției ca inadmisibile.

În conformitate cu art. 431 alin. (2), 433 lit. a), 434 și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursurile declarate de Oleg Bahmacenco, reprezentat de avocatul Iuri Sorochin, și Ministerul Justiției al Republicii Moldova, se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Nadejda Toma

judecătorii

Liliana Catan

Aliona Miron